

סקירה כלכלית שבועית

14 במאי 2017

עיקרים

בארץ:

- המיקוד השבועי עוסק במוביליות הבין דורית בשכר בישראל. הבחינה מעלה כי המוביליות הבין דורית בשכר גבוהה ביחס למדינות מפותחות אחרות.
- הממצא לפיו רמת המוביליות הבין דורית בשכר בישראל גבוהה מציב את ישראל כתצפית חריגה, שכן בדרך כלל נמצא קשר שלילי בין אי השוויון במדינה למידת המוביליות הבין דורית באותה מדינה. בישראל אי השוויון גבוה, והמוביליות גבוהה גם כן.
- בעוד שהמוביליות בישראל גבוהה באופן כללי, הסיכוי של אלה שהוריהם ממעמד נמוך לעלות עד מעלה הסולם פחות מרשים.
- כמו כן, לילדים ערבים וחרדים ששכר הוריהם נמוך יחסית, סיכוי נמוך (ביחס לשאר האוכלוסייה) לעלות בסולם החברתי-כלכלי.
- השכר למשרת שכיר רשם בפברואר 2017 עלייה ביחס לחודש קודם לכדי רמת שיא.
- במספר משרות השכיר נרשמה בחודש פברואר ירידה מינורית. הירידה מיוחסת במלואה לירידה קלה במספר המשרות במגזר העסקי, בעוד שמספר המשרות בשירותים הציבוריים נותר כמעט ללא שינוי.
- מנתוני בנק ישראל עולה כי בחודש אפריל 2017 נרשם גידול בהיקף יתרות מט"ח, אשר הגיע לרמת שיא באחוזי תוצר. בתוך כך, במהלך חודש אפריל רכש בנק ישראל יתרות מט"ח בהיקף של 0.9 מיליארד דולר.
- מנתוני הלמ"ס עולה כי כמחצית מיבוא הסחורות לישראל מקורו בשש ארצות. יתרה מכך, כרבע מהיבוא לישראל מקורו בשתי ארצות בלבד (סין וארה"ב).
- בחודש אפריל נרשמה עלייה, לכדי רמת שיא, במספר התיירים שנכנסו לישראל.

סקירה כלכלית שבועית

14 במאי 2017

בעולם:

- קצב האינפלציה של מדד המחירים לצרכן ומדד הליבה שלו רשמו ירידות בחודש אפריל, ועם מצויים ברמה הקרובה ליעד האינפלציה של הפד.
- בחודש אפריל נרשמה עלייה ברכישות הקמעונאיות בארה"ב.
- מדד אמון הצרכנים האמריקאי רשם עלייה בחודש מאי, לפי האומדן המוקדם, וזאת בשל שיפור ברכיב הציפיות. בתוך כך, נרשמה ירידה בפער ברכיב הציפיות בין תומכי המפלגות השונות בארה"ב.
- בגרמניה נרשמה האצה בקצב הצמיחה של התוצר ברבעון הראשון של 2017.
- הבנק המרכזי של בריטניה הותיר את הריבית ללא שינוי, אך עדכן כלפי מעלה את תחזיות האינפלציה. כמו כן, הבנק ציין כי קצב האינפלציה המהיר יחסית צפוי לשחוק את השכר הריאלי של משקי הבית.
- מפרסום של ה- ECB עולה כי על אף השיפור המתמשך שנרשם בשיעור האבטלה בגוש האירו, שיעורם של המובטלים והמועסקים בהיקפי משרה נמוכים עומד על כ- 15 אחוזים.
- מדד היצור התעשייתי בגוש האירו ירד בחודש מרץ, בשל ירידה שנרשמה במדד בגרמניה. מנגד, בצרפת נרשם גידול מהיר יחסית של המדד.
- בבריטניה נרשמה ירידה של מדד היצור התעשייתי בחודש מרץ, המצטרפת לירידות שנרשמו בשני החודשים הראשונים של 2017.
- מדד אמון המשקיעים של סנטיקס, לגוש האירו, רשם במאי 2017 האצה לכדי רמתו הגבוהה ביותר מזה כעשור. העלייה באמון המשקיעים בגוש האירו באה לידי ביטוי הן בתפיסתם את המצב הנוכחי והן במדד הציפיות.
- ההתפתחויות של מדד אמון המשקיעים בגוש האירו עומדות בניגוד להתפתחותם של המדדים המקבילים בארה"ב ובאסיה.
- בחודש אפריל 2017 נרשמה עלייה, מהירה מהתחזיות, בקצב האינפלציה (שיעור השינוי ביחס לחודש המקביל אשתקד) של מדד המחירים לצרכן בסין. קצב האינפלציה נמוך משמעותית מהיעד הממשלתי העומד על 3 אחוזים. קצב האינפלציה האט בצורה חדה בשלושת החודשים האחרונים, מה שעלול להוות אתגר לכלכלה הסינית.
- קצב האינפלציה של מדד המחירים ליצרן בסין רשם בחודש אפריל האטה. יחד עם זאת, קצב האינפלציה של המדד מוסיף להיות מצוי ברמה גבוהה.
- בחודש אפריל, בהשוואה לחודש מרץ, נרשם גידול מהיר מהצפוי בעודף המסחרי של סין.

סקירה כלכלית שבועית

14 במאי 2017

- הצמיחה ביצוא הסיני צפויה להמשיך לאור תחזיות הצמיחה של סין וההאצה הצפויה בסחר העולמי. מנגד, הידוק המדיניות הפיסקלית נוכח החוב הגדול של סין, עשוי לפגוע בביקושים המקומיים ולהוות אתגר לצמיחת היבוא.
- הנציבות האירופית העלתה במעט את תחזיות הצמיחה שלה למדינות האיחוד האירופי וגוש האירו, וצופה כעת כי בשנת 2017 תירשם באיחוד האירופי צמיחה של 1.9 אחוזים, לצד צמיחה של 1.7 אחוזים בגוש האירו.
- הנציבות האירופית צופה כי הצריכה הפרטית תוסיף להיות קטר הצמיחה של האיחוד האירופי בשנים הקרובות. עם זאת, הגידול בצריכה הפרטית צפוי להאט נוכח הציפיות לעלייה באינפלציה בשנת 2017. כמו כן, צופים כלכלני הנציבות התרחבות ניכרת בהשקעות.
- כלכלני האיחוד האירופי מציינים כי הוודאות נותרה גבוהה, אך הסיכונים הפכו למאוזנים יותר ביחס לתחזית הקודמת.
- לרגל בחירתו של הנשיא החדש בצרפת, עמנואל מקרון, הסקירה מביאה את עיקרי התכנית הכלכלית, אותה מתכנן הנשיא הנבחר ליישם במהלך כהונתו, כפי שעולה מפרסומים זרים, כאשר היעד המרכזי שלה הוא הורדת שיעור האבטלה בצרפת משיעור דו ספרתי לכדי 7.0 אחוזים.

סקירה כלכלית שבועית

14 במאי 2017

תוכן עניינים

המיקוד השבועי - מוביליות בין-דורית בשכר בישראל – השוואה בינלאומית ובין קבוצות אוכלוסייה	5
בארץ	12
שוק העבודה	12
סחר חוץ	12
יתרות מט"ח	13
תיירות	13
עולם	14
ארה"ב	14
אירופה	15
אסיה	17
תחזיות האיחוד האירופי	18
התוכנית הכלכלית של הנשיא הנבחר בצרפת	20

שיעורי השינוי המוצגים בסקירה זו הם בניכוי עונתיות; שיעורי השינוי החודשיים הם לעומת חודש קודם; חישוב שיעורי השינויים הרבעוניים מתייחס לחודשים הזמינים ברבעון¹; ושיעור השינוי ב- 12 החודשים האחרונים מתבסס על נתונים מקוריים.

¹ לדוגמה, אם קיימים נתונים לחודשים אפריל ומאי 2017 בלבד, נחשב את שיעור השינוי של ממוצע חודשים אלו לעומת ממוצע החודשים ברבעון הראשון של 2017.

המיקוד השבועי

מוביליות בין-דורית בשכר בישראל – השוואה בינלאומית ובין קבוצות אוכלוסייה

שוויון הזדמנויות הוא אידיאל שבעיני רבים נתפש כמצפן על פיו ראוי לכוון את המדיניות הציבורית. זאת מתוך תפיסה כי ראוי שרמת הרווחה בה אדם חי תיגזר מהבחירות שלו והמאמצים שהשקיע ופחות מנסיבות הולדתו. אך בעוד שאת ההזדמנויות העומדות בפני כל פרט קשה למדוד; במדעי החברה נהוג להתייחס למוביליות (ניעות) הבין דורית (Inter-generational mobility) – דהיינו, לקשר בין מצבם של ההורים לזה של ילדיהם בהגיעם לבגרות – כאומדן למידה בה בחברה מסוימת מתקיים שוויון הזדמנויות.

הבנת המידה בה מתקיימת מוביליות בין דורית חשובה גם כדי להבין את המשמעויות ארוכות הטווח של אי השוויון והעוני, שבישראל כידוע הם גבוהים יחסית, ובמיוחד בקרב ילדים. הרי אי השוויון והעוני נמדדים בנקודת זמן ספציפית, ועשויים להתפרש בצורה שונה, כתלות ברמת המוביליות הבין דורית.² במצב בו לילדים שנולדו למעמד כלכלי-חברתי נמוך יהיה סיכוי גבוה להגיע למעלה הסולם החברתי כלכלי בחייהם הבוגרים – כלומר, במידה והמוביליות הבין דורית כלפי מעלה גבוהה – סביר שאי השוויון יחשב כבעיה פחות חמורה, ולהיפך.

לאור חשיבות הנושא, נערך לאחרונה באגף הכלכלן הראשי מחקר³ בו נמדדה המוביליות הבין דורית בשכר בישראל. זאת תוך שימוש בקובץ נתונים מנהליים בו נתוני שכר לכלל ילידי 1975-1985 בשנים 2011-2014, וכן לשכר המצרפי של הוריהם כשהיו הפרטים בני 20 ו- 24. כלומר, המוביליות נמדדה על בסיס בחינת הקשר בין שכר הילדים סביב גיל 34 ולשכר של הוריהם סביב גיל 50.

שלושת הממצאים הבולטים של המחקר הם:

1. המוביליות הבין דורית בשכר בישראל גבוהה ביחס לזו שבמדינות מפותחות אחרות

מבחינה אמפירית, מוביליות בין דורית בשכר היא הקשר שבין שכר ההורים לשכר ילדיהם. הדרך הפשוטה והמקובלת ביותר להצגת עוצמת הקשר הנ"ל היא לבחון את המקדם של רגרסיה פשוטה הבוחנת את הגמישות בין שכר ההורים לילדיהם (Inter-Generational Elasticity, IGE). הגמישות המתקבלת מבטאת את מידת חוסר המוביליות הבין דורית (שכן גמישות גבוהה פירושה שקיים קשר חזק בין הכנסת ההורים להכנסת הילדים). כאשר מחסירים מהמספר אחד את הגמישות הנ"ל, מתקבל אומדן למידת המוביליות הבין דורית בשכר. האומדנים למדינות השונות ולישראל מופיעים בתרשים ש1.

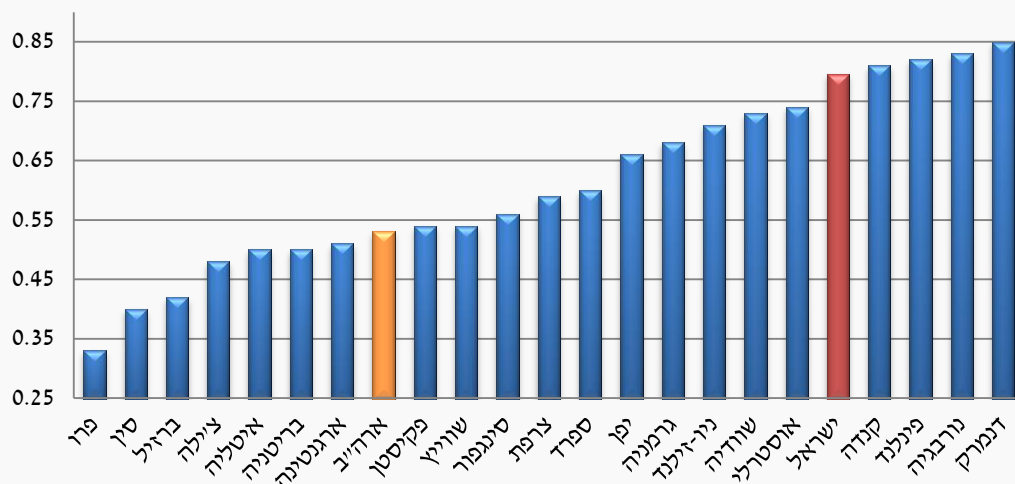
² הדבר נכון גם אם למשפחות ופרטים להן הכנסה נמוכה בשנה ספציפית, תהיה הכנסה גבוהה בנקודת זמן אחרת לאורך החיים – דהיינו, במידה והמוביליות התוך דורית (Intra-generational mobility) גבוהה.

³ נייר העבודה יפורסם באתר האגף בימים הקרובים.

המיקוד השבועי

מוביליות בין-דורית בשכר בישראל – השוואה בינלאומית ובין קבוצות אוכלוסייה

תרשים 1: אומדן לרמת המוביליות הבין דורית בשכר, בישראל ובמדינות להן נתונים זמינים*
רמה גבוהה = מוביליות גבוהה

* אומדי הגמישות לכלל המדינות מלבד ישראל הם מ- (Corak 2016).

בישראל, כמו בכל העולם, קיים קשר חיובי בין שכר ההורים לשכר הילדים. אולם, בהשוואה בינלאומית הקשר הני"ל בישראל חלש יחסית. דהיינו, בישראל רמת ההכנסה של ההורים מנבאת בצורה פחותה מה עשויה להיות רמת ההכנסה של ילדיהם.

הממצא לפיו רמת המוביליות הבין דורית בשכר בישראל גבוהה מציב את ישראל כתצפית חריגה, שכן בדרך כלל נמצא קשר שלילי בין אי השוויון במדינה למידת המוביליות הבין דורית באותה מדינה. תרשים 2 מציג את העקומה המשקפת את הקשר הני"ל, עקומה המכונה "עקומת גטסבי הגדול"⁴. כך, אי השוויון בהכנסות משקי הבית בישראל גבוה, אך למרות זאת המוביליות הבין דורית גבוהה גם כן. הסבר חלקי למוביליות הגבוהה היא היותה של ישראל מדינת הגירה. בעוד שהאומד הגולמי לגמישות בין שכר ההורים לזה של ילדיהם הוא 0.16 לכלל האוכלוסייה⁵, הוא עומד על 0.13 בקרב מהגרים ו-0.2 בקרב מי ששני הוריו הם ילידי ישראל⁶.

⁴ https://en.wikipedia.org/wiki/Great_Gatsby_curve

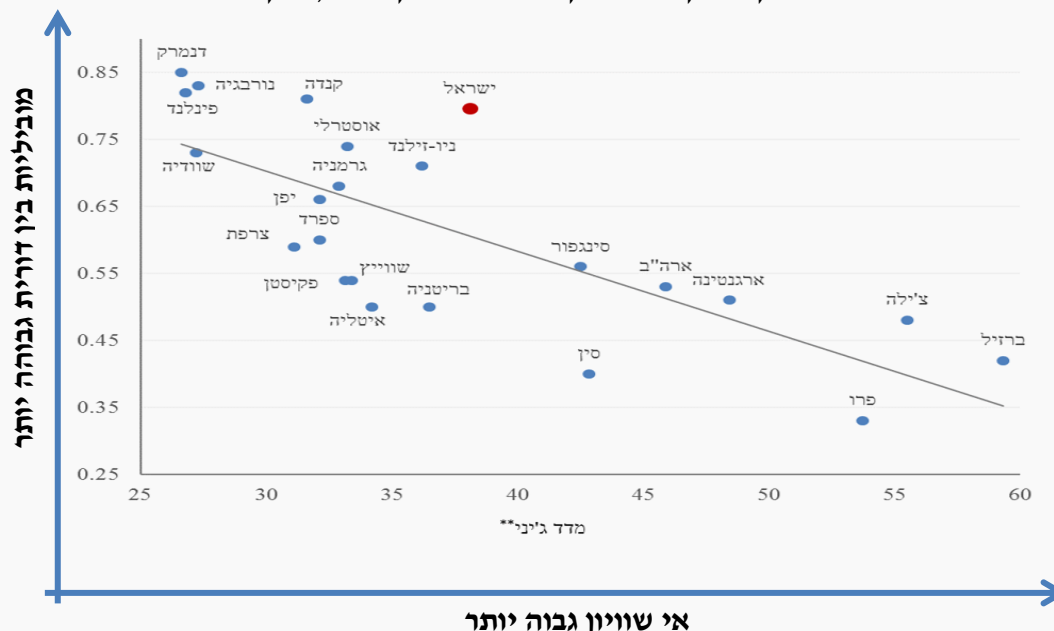
⁵ משמעות אומדן זה היא שילדים להורים בעלי הכנסה גבוהה בעשרה אחוזים, יהיו בעלי הכנסה גבוהה יותר בכ- 1.5% בממוצע.

⁶ אומדים אלו הם האומדים הגולמיים. אומדים ברי השוואה בינלאומית ושיטות התיקון מופיעים בנייר העבודה. האומד המתוקן עבור ישראל המופיע בתרשים מעלה עומד על 0.204.

המיקוד השבועי

מוביליות בין-דורית בשכר בישראל – השוואה בינלאומית ובין קבוצות אוכלוסייה

תרשים ש2: הקשר בין אי השוויון למוביליות הבין דורית, "עקומת גטסבי הגדול"

* אומדי הגמישות לכלל המדינות מלבד ישראל הם מ- Corak (2016).

** אומדי ג'יני לפי הכנסות משקי בית נטו מנתוני הבנק העולמי של שנת 1997, או המוקדם ביותר הזמין אחרי שנה זו.

2. בעוד המוביליות בישראל גבוהה באופן כללי, הסיכוי של אלה שהוריהם ממעמד נמוך לעלות עד מעלה הסולם פחות מרשים

בסעיף הקודם הוצגה המוביליות הבין דורית לכלל מדינה כמספר יחיד, שחושב על בסיס מתודולוגיה מחקרית מקובלת. בהשוואה זו נמצא כאמור שהמוביליות בישראל גבוהה יחסית. עם זאת, התמונה המתקבלת מבחינה של המוביליות לאורך ההתפלגות ההכנסות מורכבת יותר.

אחת הדרכים להצגת מידע רב יותר בתיאור המוביליות הבין-דורית היא לבחון את טבלת המעברים, אשר מוצגת בטבלה מספר 1. בכל תא בטבלה רשומה ההסתברות לכך שילד הנולד לחמישון הכנסות מסוים (השורה), יגיע לחמישון הכנסות מסוים בעת הגיעו לבגרות (העמודה). הצגה זו מאפשרת לחשוף, לדוגמא, את רמת הדביקות בקצוות ההתפלגות כגון הסיכוי שפרט לחמישון התחתון יישאר בחמישון התחתון. בנוסף, שיטה זו מאפשרת להבחין בין מוביליות כלפי מעלה (הסיכוי שילד למשפחה עניה יעלה בסולם ההכנסות) לבין מוביליות כלפי מטה.

בטבלה נראה כי הסיכוי שילדים להורים עם שכר נמוך (מהחמישון התחתון) להישאר בשכר נמוך (חמישון תחתון) עומד על 27.7%, שיעור נמוך בכ- 6% מהשיעור המקביל בארה"ב. כך שניתן לכאורה לומר כי "החלום האמריקאי" מתקיים יותר בישראל מאשר בארה"ב.

המיקוד השבועי

מוביליות בין-דורית בשכר בישראל – השוואה בינלאומית ובין קבוצות אוכלוסייה

כמו כן, הסיכוי של ילד להורים עם שכר נמוך לעלות לחמישון העליון עומד על 10.5%; כאשר בהשוואה בינלאומית סיכוי זה מעט יותר קרוב לארה"ב, מדינה בה המוביליות נמוכה באופן כללי, וקצת פחות קרוב לדנמרק וקנדה, מדינות בהן המוביליות גבוהה באופן כללי וכך גם הסיכוי למוביליות כלפי מעלה. כלומר, בעוד המוביליות בישראל גבוהה באופן כללי, הסיכוי של אלה שהוריהם ממעמד נמוך לעלות עד מעלה הסולם פחות מרשים.

במקביל, גם הסיכוי שילדים להורים בעלי הכנסה גבוהה ירדו בסולם החברתי-כלכלי קטן ביחס לדנמרק וקנדה. דהיינו, בעוד המוביליות גבוהה באופן כללי, עדיין קיים קיבעון מסוים בקצה העליון של הפלגות ההכנסות. נתון זה מתיישב עם העובדה שפערי השכר בישראל בין העשירון העליון לחציון (יחס 50\90) ולעשירון התחתון (יחס 90\10) גבוהים יחסית – הרי קשה יותר לטפס בסולם כאשר שלביו רחוקים מאוד זה מזה.

טבלה 1: מטריצת המעברים בישראל

חמישון שכר הילדים

	5th	4th	3rd	2nd	1st	
	10.5%	16.3%	20.3%	25.3%	27.7%	1st
	13.7%	19.0%	21.1%	23.0%	23.3%	2nd
	18.2%	21.5%	21.3%	20.2%	18.8%	3rd
	24.1%	22.4%	20.2%	17.1%	16.1%	4th
	33.5%	20.8%	17.2%	14.4%	14.2%	5th
						חמישון שכר הורים

3. לילדים ערבים וחרדים ששכר הוריהם נמוך יחסית, סיכוי נמוך יותר לעלות בסולם החברתי-כלכלי

תרשים 3 מציג את המיקום היחסי בהתפלגות ההכנסה של דור ההורים ודור הילדים, בחלוקה לקבוצות אוכלוסייה שונות – ערבים, חרדים, יוצאי ברה"מ לשעבר, יוצאי אתיופיה, יוצאי אסיה/אפריקה, יוצאי אירופה/אמריקה ומי ששני הוריו נולדו בישראל ("ותיקים"). מהתרשים עולה כי באופן כללי יש התכנסות בין הקבוצות מהמגזרים השונים או מרקע תרבותי שונה, והפערים בין הקבוצות בדור הילדים קטנים משמעותית מאשר בדור ההורים (יוצאי דופן הם החרדים, אשר בקרבם מצבו היחסי של דור הילדים הורע). בתוך כך, בולטת במיוחד העלייה

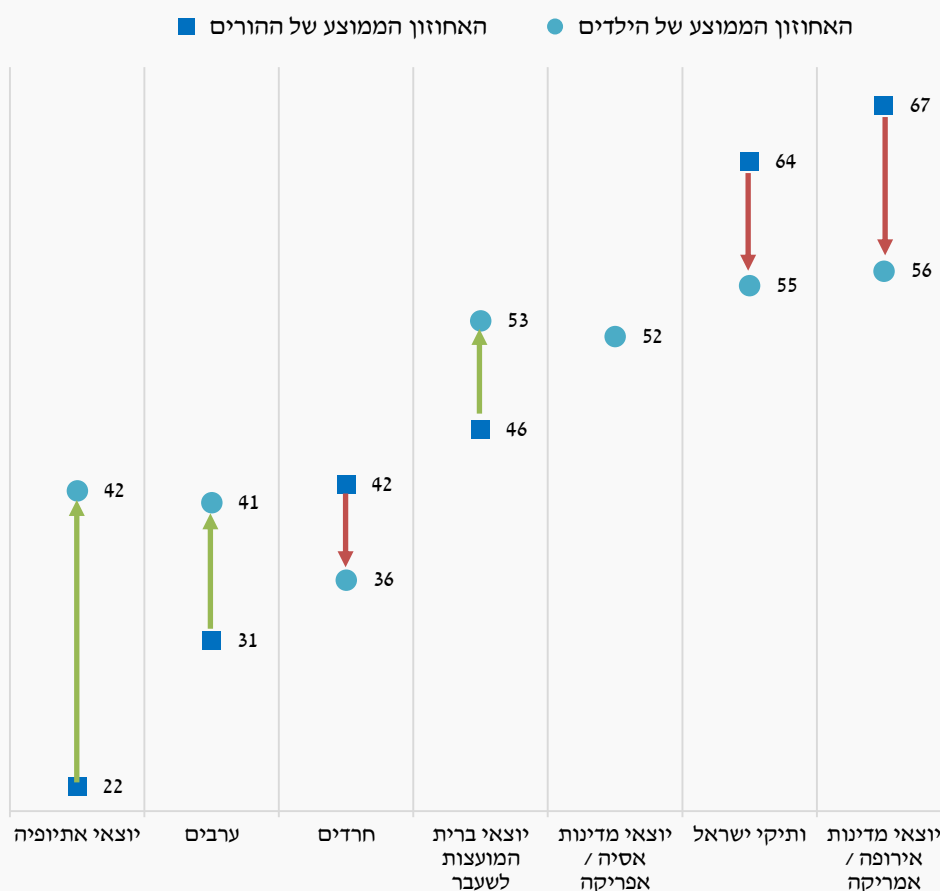
המיקוד השבועי

מובילות בין-דורית בשכר בישראל – השוואה בינלאומית ובין קבוצות אוכלוסייה

החדה של יוצאי אתיופיה – בעוד שבממוצע בדור ההורים הכנסת קבוצת אוכלוסייה זו עמדה על האחוזון ה-22 בהתפלגות השכר הכללית, בדור הילדים ההכנסה הממוצעת של קבוצה זו עלתה לאחוזון ה-42.

עם זאת, למרות שבאופן כללי קיימת מגמה של התכנסות בין הקבוצות⁷, התכנסות זו צפויה במידה רבה, שכן, לקבוצות המגיעות מ"נקודת פתיחה" חזקה יש הסתברות גבוהה יותר לרדת בסולם ההכנסות מאשר לעלות בו, ולהפך, בין השאר מכיוון שלסולם הכלכלי גבולות חסומים (ילדיו של מי שנמצא באחוזון העליון אינם יכולים לעלות בדירוג היחסי אלא רק אולי לרדת, ולהפך).

תרשים 3: השינוי במיקום היחסי של קבוצות אוכלוסייה שונות, מדור ההורים לדור הילדים

הערות: ממוצע האחוזונים של יוצאי מדינות אסיה / אפריקה הינו זהה בין ההורים והילדים. במידה והורי הפרט נולדו בישראל, שיוכו למוצא נקבע לפי סביו וסבותיו. ראשית נבחן המוצא מצד האב ולאחר מכן מצד האם.

⁷ התכנסות אין משמעותה עלייה בשוויון בשכר באוכלוסייה, אלא רק התכנסות ממוצעי השכר של ילידי הקבוצות שנבחנו. בנוסף, השכר נמדד בגיל שונה לילדים ולהורים, עובדה שעשויה להשפיע על התפלגות השכר.

המיקוד השבועי

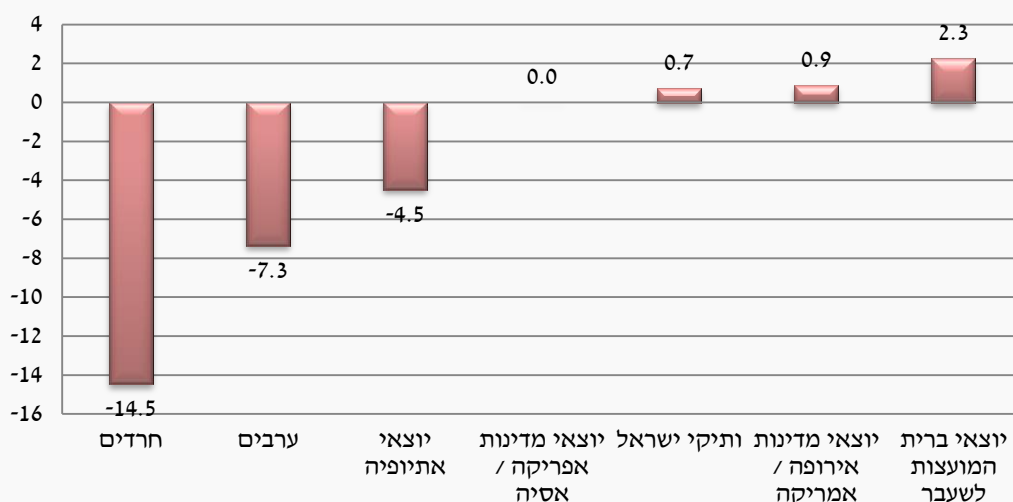
מוביליות בין-דורית בשכר בישראל – השוואה בינלאומית ובין קבוצות אוכלוסייה

לכן, את ההבדלים בין קבוצות האוכלוסייה נכון יותר לבחון בעזרת השינוי במיקום על התפלגות השכר, תוך התחשבות בנקודת הפתיחה של כל קבוצה. כך למשל, רצוי לבחון את השיפור במעמד אוכלוסיית יוצאי אתיופיה ביחס לקבוצת השוואה המאופיינת באותה רמת הכנסה בדור ההורים. במילים אחרות, לבחון לאיזה אחוזון הגיעו ילדים מהקבוצות השונות שהכנסת הוריהם נמצאה באחוזון נתון. בחינה זו מעלה כי בעוד שילד להורים יוצאי אתיופיה מרמת הכנסה נתונה יעלה בממוצע 20 אחוזונים; ילד ליוצאי מדינות אסיה /אפריקה, מאותה רמת הכנסה, יעלה כ-24 אחוזונים בממוצע; ילד להורים ילידי ברה"מ לשעבר, מאותה רמת הכנסה, צפוי לעלות 26 אחוזונים; ילד ערבי, מאותה רמת הכנסה, צפוי לעלות 17 אחוזונים; וילד חרדי מאותה רמת הכנסה צפוי לעלות 10 אחוזונים בלבד. כלומר, ילדים ערבים, חרדים ויוצאי אתיופיה מתקדמים באופן יחסי ובממוצע בקצב איטי יותר מאשר ילדי יוצאי ברה"מ, אירופה/אמריקה, אסיה/אפריקה וקבוצת הוותיקים.

הממצא לגבי מידה נמוכה יחסית של מוביליות לערבים וחרדים חשוב במיוחד, וזאת לאור העובדה כי משקל האוכלוסיות הני"ל מכלל האוכלוסייה צפוי לגדול בעשורים הקרובים. הממצא מרמז כי במהלך העניינים הנוכחי, רמת המוביליות בישראל עשויה לרדת.

תרשים 4: השינוי היחסי של כל קבוצת אוכלוסייה

באיזו מידה כל קבוצת אוכלוסייה נעה כלפי מעלה/מטה ביחס לקבוצת הייחוס (יוצאי מדינות אפריקה)

המיקוד השבועי

מוביליות בין-דורית בשכר בישראל – השוואה בינלאומית ובין קבוצות אוכלוסייה

סיכום

רמת המוביליות הבין דורית בישראל גבוהה מאוד בהשוואה בינלאומית. עם זאת, בכדי להסיק כי שוויון ההזדמנויות בישראל אכן גבוה, יש לחקור את המנגנונים הסיבתיים העומדים בבסיס תוצאת המחקר. לדוגמא, ייתכן שהסיבה לתוצאה היא אחוז גבוה של מהגרים בישראל. זאת כאשר באופן כללי לילדי מהגרים קל יותר להשתלב בשוק העבודה (פחות פערי שפה וכו'). אם עובדה זו מסבירה את הפער ברמת המוביליות הבין דורית הנאמדת, ייתכן כי הרמה הגבוהה היא זמנית.

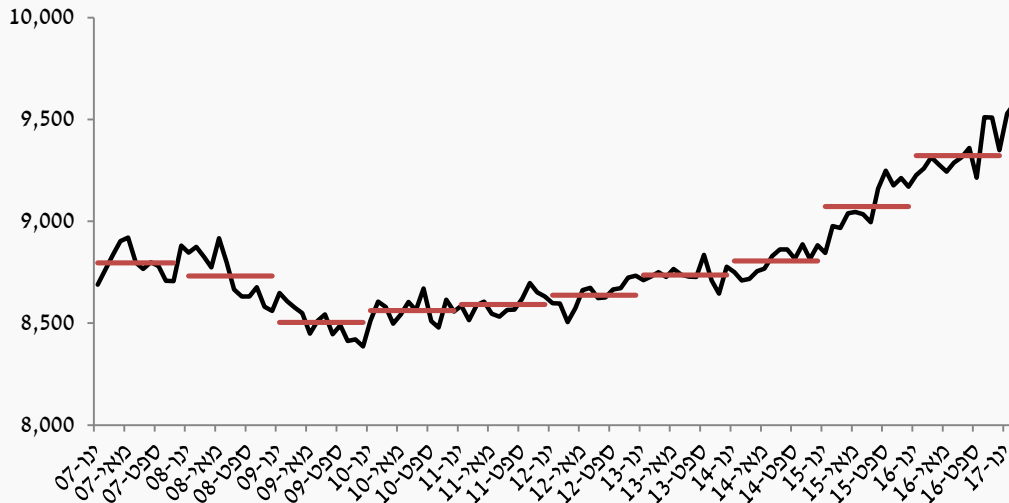
כמו כן, מבחינה של המוביליות על פני התפלגות ההכנסות עולה כי התוצאה לגבי האוכלוסייה הכללית לא מתקיימת במלואה בקצה העליון של התפלגות ההכנסות, כלומר, ברמות ההכנסה הגבוהות ביותר. נתון זה מתיישב עם העובדה שפער השכר בישראל בין העשירון העליון לעשירון התחתון גבוה יחסית – הרי קשה יותר לטפס בסולם כאשר שלביו רחוקים מאוד זה מזה.

מהשוואת קבוצות האוכלוסייה בישראל עולה כי קיימים הבדלים גדולים בקצב ההתכנסות בין הקבוצות השונות. במיוחד בולטת המוביליות הנמוכה יחסית של הערבים והחרדים, כאשר לעובדה זו עשויה להיות השפעה על מידת המוביליות בעתיד.

שוק העבודה

- השכר למשרת שכיר⁸ עמד בחודש ינואר 2017 על 9,725 ש"ח, עלייה של 0.6 אחוז (בניכוי עונתיות ובמחירים קבועים) ביחס לחודש ינואר 2017. בכך רשם המדד שני חודשים רצופים של עלייה לכדי רמת שיא.
- במספר משרות השכיר⁹ נרשמה בחודש פברואר 2017 ירידה מינורית, של 0.1 אחוז, ביחס לחודש הקודם. הירידה מיוחסת לירידה במספר המשרות הפנויות במגזר העסקי, בעוד מספר המשרות בשירותים הציבוריים נותר כמעט ללא שינוי.

תרשים א1: השכר למשרת שכיר
ש"ח לחודש וממוצע שנתי

מקור: בנק ישראל

סחר חוץ¹⁰

- יבוא הסחורות הסתכם בשנת 2016 בכ- 58.6 מיליארדי דולרים, גידול של 6.3 אחוזים בהשוואה לשנת 2015. יחד עם זאת, הנתון מהווה האטה ביחס ליבוא השנתי שנרשם בין השנים 2011-2014. כרבע מהיבוא מקורו בארה"ב ובסין (12.3 ו- 13.5 אחוזים, בהתאמה). יתרה מכך, כמחצית מיבוא הסחורות מקורו בשש ארצות (ארה"ב, סין, גרמניה, איטליה, טורקיה ויפן).

⁸ כולל עובדים פלסטינים וזרים.

⁹ כולל עובדים פלסטינים וזרים.

¹⁰ ללא יהלומים, יבוא בטחוני ויבוא מהרשות הפלסטינית.

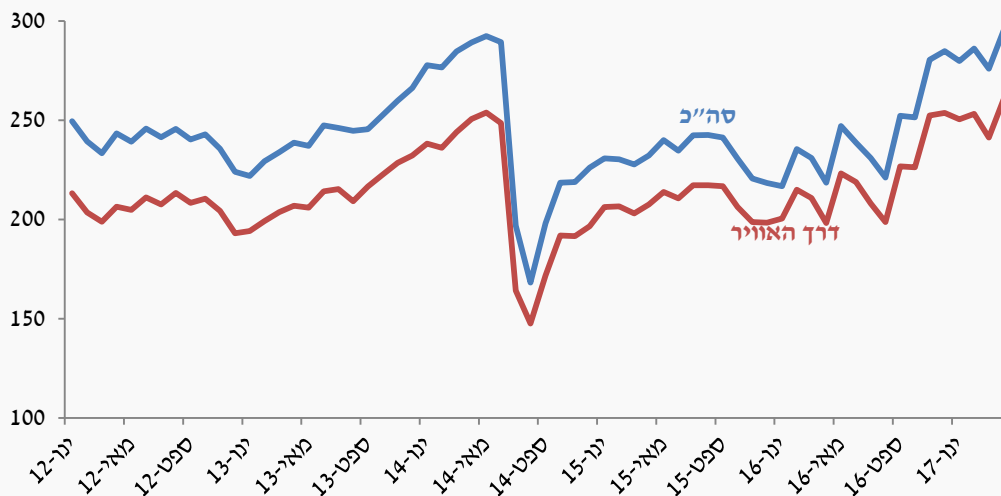
יתרות מט"ח

- מנתוני בנק ישראל עולה כי יתרות מטבע החוץ הסתכמו בסוף חודש אפריל 2017 ב- 105.1 מיליארדי דולרים, גידול של 1.9 אחוזים ביחס לחודש שקדם לו. הגידול ביתרות המט"ח נבע בעיקרו משערוך משמעותי של יתרות המט"ח (למעשה מדובר בעניין טכני, שיערוך מחדש ליתרות המטבע עקב התחזקות האירו מול הדולר, שהוביל לעלייה בערך יתרות המט"ח המוצג בדולרים), ומרכישות מט"ח על ידי בנק ישראל (כ- 0.9 מיליארד דולרים במהלך חודש אפריל, מתוכם 0.25 מיליארד במסגרת תכנית הרכישות שנועדה לקזז את ההשפעה מהפקת הגז הטבעי על שער החליפין). היקף רכישות המט"ח בחודש אפריל, נמוך משמעותית בהשוואה להיקף הרכישות שבוצעו בחודשיים שקדמו לו. בהשוואה לאפריל אשתקד חל גידול של כ- 9.9 אחוזים ביתרות המט"ח. הרמה הנוכחית של יתרות המט"ח הינה רמת שיא, גם כאשר בוחנים את נתוני יתרות המט"ח באחוזי תוצר (יתרות המט"ח מהוות 33 אחוזים מהתמ"ג).

תיירות

- מספר התיירים שנכנסו לישראל בחודש אפריל 2017 עמד על כ- 349 אלף איש, נתון המייצג עלייה של 6.9 אחוזים (בניכוי עונתיות) בהשוואה לחודש הקודם. בכך נרשם נתון שיא בכניסת התיירים לישראל.
- מספר התיירים שנכנסו לישראל בין החודשים ינואר-אפריל 2017 גבוה משמעותית (ב- 28.1 אחוזים) ממספר התיירים שנכנסו לישראל בתקופה המקבילה אשתקד. גידול חד (בהשוואה לתקופה המקבילה אשתקד) נרשם בתיירות מסין, רומניה, רוסיה, איטליה, פולין, גרמניה, אוקראינה וארה"ב.

תרשים א2: כניסת תיירים
אלפי כניסות לחודש

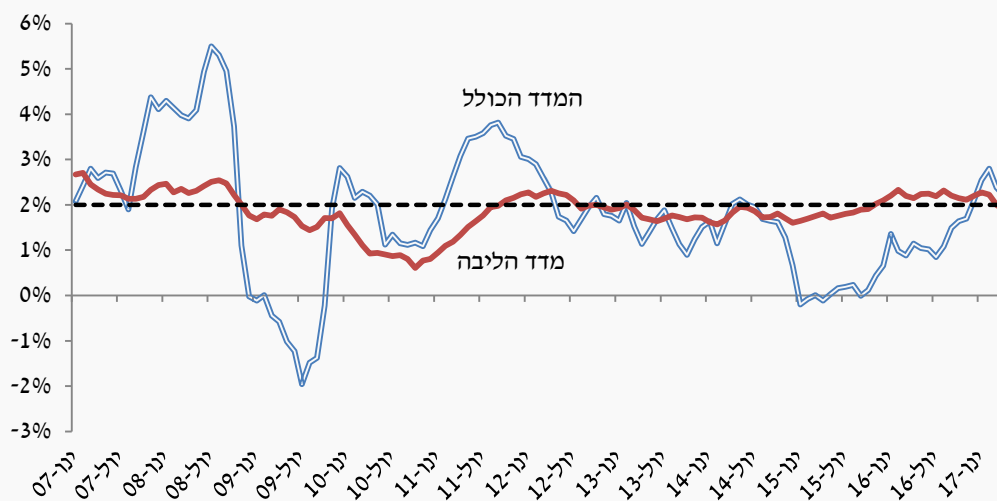
מקור: למ"ס

בעולם

ארה"ב

- מדד המחירים לצרכן רשם בחודש אפריל עלייה של 0.2 אחוז, כאשר העלייה המהירה במחירי האנרגיה (1.1 אחוזים) תרמה מחצית מהגידול. כך, מדד הליבה, הכולל את כל המוצרים למעט מזון ואנרגיה, רשם גידול של 0.1 אחוז בלבד.¹¹

תרשים ע1: קצב האינפלציה של מדד המחירים לצרכן
שיעור שינוי, כל חודש לעומת החודש המקביל אשתקד

מקור: FRED, BLS

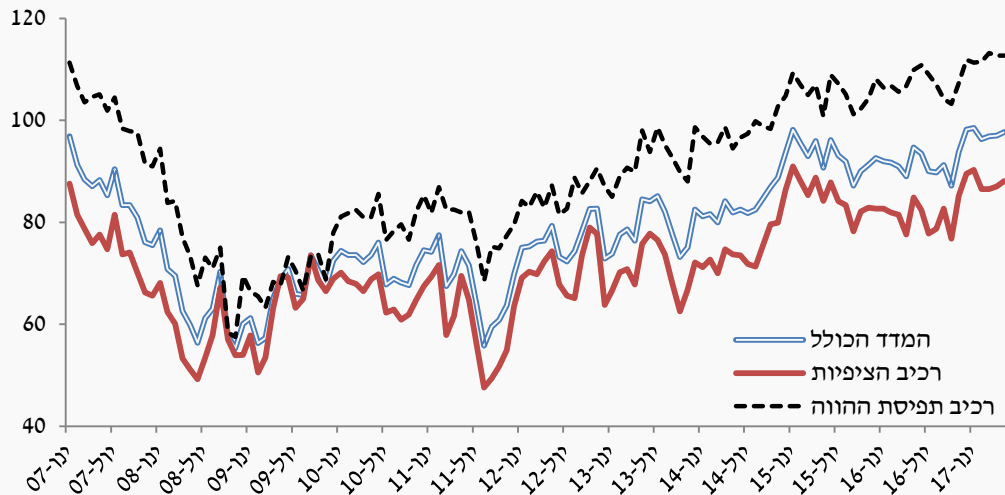
- קצב האינפלציה (שיעור השינוי, כל חודש לעומת החודש המקביל אשתקד) של מדד המחירים לצרכן רשם בחודש אפריל ירידה נוספת, לכדי 2.2 אחוזים, לאחר הרמה הגבוהה שנרשמה בחודש פברואר (2.8 אחוזים). קצב האינפלציה של מדד הליבה רשם גם הוא ירידה, ועמד על 1.9 אחוזים. כך, לראשונה מזה שנה וחצי היה קצב אינפלציה של מדד הליבה נמוך מיעד האינפלציה של הפד.
- היקף הרכישות הקמעונאיות צמח בחודש אפריל ב-0.4 אחוז, נתון נמוך מהתחזיות. עם זאת, נתוני חודש מרץ עודכנו ב-0.4 נקודת אחוז כלפי מעלה, כך שקצב הגידול בחודשים מרץ אפריל היה מהיר מהתחזיות. התפתחויות דומות נרשמו במדד הליבה (המדד ללא כלי רכב).
- מדד אמון הצרכנים של אוני מישגן ורויטרס עמד בחודש מאי, לפי נתוני האומדן המוקדם, על 97.7 נקודות, נתון גבוה מהתחזיות, המייצג עלייה של 0.7 נקודה ביחס לחודש אפריל. לעליית המדד תרם הגידול ברכיב הציפיות, זאת בעוד שברכיב תפיסת ההווה לא חל שינוי

¹¹ העלייה במחירי המזון בחודש פברואר הסתכמה ב-0.2 אחוז, בדומה לגידול במדד המחירים הכולל.

בעולם

(ראה תרשים ע2). בתוך כך, הפער בציפיות בין תומכי המפלגה הרפובליקנית לתומכי המפלגה הדמוקרטית הצטמצם במעט, אולם נותר ברמה גבוהה.

תרשים ע2: קצב האינפלציה של מדד המחירים לצרכן
שיעור שינוי, כל חודש לעומת החודש המקביל אשתקד

מקור: FRED, BLS

אירופה

- מנתוני האומדן המוקדם לצמיחת התוצר בגרמניה עולה כי ברבעון הראשון של 2017 נרשמה האצה נוספת בקצב צמיחת התוצר, בהתאם לתחזיות, לכדי צמיחה של 2.4 אחוזים בקצב שנתי. נתון זה מהווה, כאמור, האצה בהשוואה לקצב צמיחה של 1.7 אחוזים ברבעון האחרון של 2016.
- הבנק המרכזי של בריטניה הותיר את הריבית ללא שינוי, אולם גם החודש תמכה אחת מחברות הוועדה המוניטארית של הבנק, קריסטין פורבס, בהעלאת הריבית, וזאת על רקע האצת קצב האינפלציה. כמו כן, תחזיות האינפלציה של הבנק לשנת 2017 עודכנו כלפי מעלה, וזאת על רקע הפיחות של הפאונד מול מטבעות אחרים, אשר ייקר את עלויות המוצרים המיובאים. לדברי הבנק, קצב הגידול של השכר צפוי להיות נמוך מקצב הגידול באינפלציה¹², מה שצפוי לשחוק את השכר הריאלי, ולפגוע במשקי הבית הבריטיים.
- מפרסום של ה- ECB עולה כי על אף השיפור המתמשך שנרשם בשיעור האבטלה בגוש האירו (שעמד בחודש מרץ 2017 על 9.5 אחוזים, רמתו הנמוכה ביותר מאז אפריל 2009), אוכלוסיית המובטלים והמועסקים בהיקפי משרה נמוכים עומדת על כ- 15 אחוזים. לטענת ה- ECB

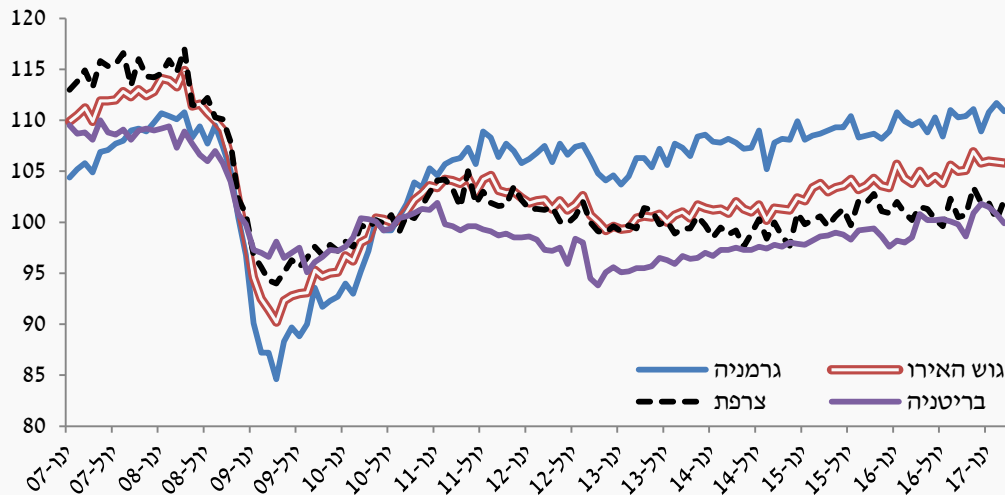
¹² וזאת בשל אי הוודאות הנובעת מהליך ה-Brexit.

בעולם

עובדה זו מכבידה על רמות השכר בחלק ניכר ממדינות גוש האירו, מה שמשפיע באופן ישיר על הצריכה הפרטית ועל האינפלציה.

- מדד הייצור התעשייתי רשם בחודש מרץ ירידה של 0.1 אחוז, בניגוד לצפי לעלייה בחודש זה. נתון זה מצטרף לירידה שנרשמה בחודש פברואר, אם כי ירידה זו הייתה מתונה ממה שפורסם בחודש הקודם. לירידה במדד תרמה הירידה ביצור התעשייתי שנרשמה בגרמניה, כאשר בצרפת נרשמה עלייה של המדד. בבריטניה רשם המדד ירידה נוספת, כאשר במהלך הרבעון הראשון של 2017 ירד המדד ב-1.9 אחוזים.

תרשים ע3: מדד הייצור התעשייתי
ממוצע 2010 = 100

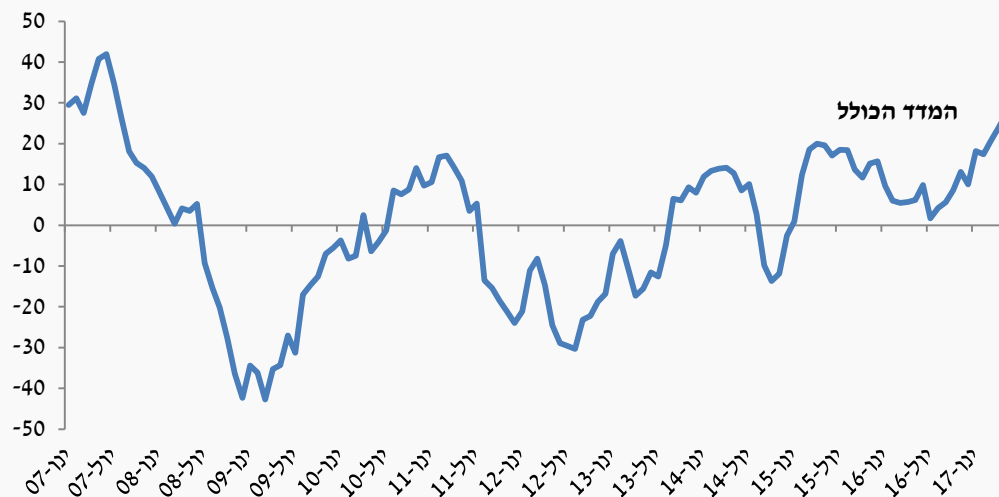
מקור: Eurostat

- מדד אמון המשקיעים של סנטיקס¹³ (Sentix Investor Confidence), לגוש האירו, רשם במאי עלייה, מהירה מהתחזיות, לכדי 27.4 נקודות (רמה הגבוהה מ-0 מעידה על אופטימיות בקרב המשקיעים). בכך, רשם המדד עלייה זה חודש רביעי ברציפות לכדי רמתו הגבוהה ביותר מזה כעשור. האצת המדד בחודש אפריל באה לידי ביטוי הן בתפיסת המשקיעים את המצב הנוכחי והן ברכיב הציפיות (המרכיבים את המדד הכולל). יחד עם זאת, ההתפתחויות של המדד באירופה עומדות בניגוד להתפתחותם של המדדים המקבילים בארה"ב ובאסיה (למעט יפן) שרשמו ירידה זה חודש שני ברציפות. בלטה במיוחד הירידה ברכיב הציפיות בארה"ב (המצוי ברמה של 5.8 נקודות).

¹³ מדד אמון המשקיעים של סנטיקס סוקר 2,800 משקיעים ואנליסטים ומבקשם לדרג את התחזית הכלכלית בטווח הקצר (שישה חודשים קדימה). שינויים בסנטימנט יכולים להוות איתות מקדים להתפתחויות עתידיות בפעילות הכלכלית.

בעולם

תרשים 4: מדד אמון המשקיעים של Sentix לגוש האירו
נקודות, רמה הגבוהה מ-0 נקודות מצביעה על אופטימיות בקרב המשקיעים

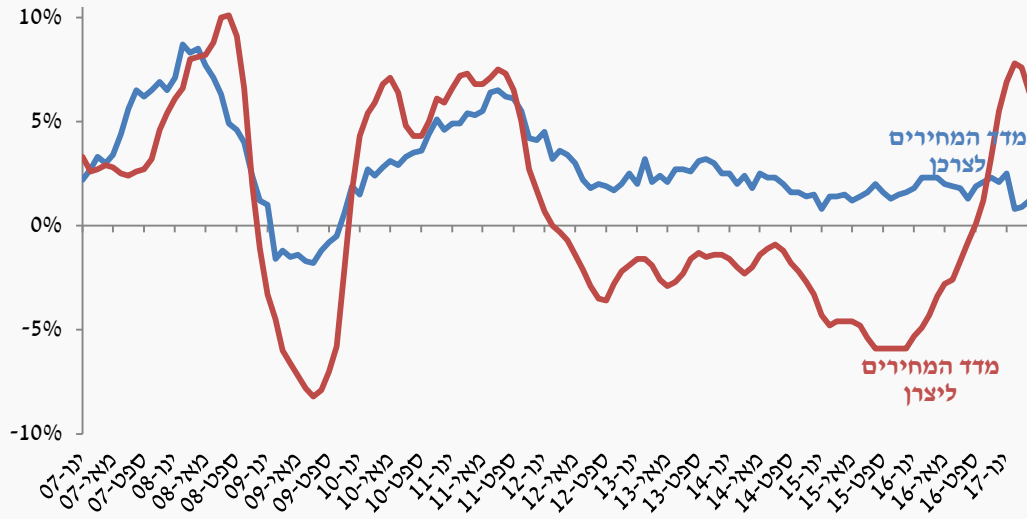
מקור: Sentix

אסיה

- בחודש אפריל נרשמה עלייה, מהירה במעט מהתחזיות, בקצב האינפלציה (שיעור השינוי ביחס לחודש המקביל אשתקד) של מדד המחירים לצרכן בסין, אשר עמד על 1.2 אחוזים. קצב האינפלציה מטפס באיטיות בחודשיים האחרונים לאחר שבחודש פברואר נרשמה ירידה חדה בקצב האינפלציה ביחס לחודש ינואר (ירידה מקצב של 2.5 אחוזים בינואר לקצב של 0.8 אחוז בפברואר). קצב האינפלציה נמוך מהיעד הממשלתי העומד על 3 אחוזים. יתרה מכך, קצב האינפלציה שנרשם בחודש אפריל נמוך מקצב האינפלציה הממוצע שנרשם בין השנים 2010-2016. קצב האינפלציה האט בצורה חדה בשלושת החודשים האחרונים, מה שעלול להיות סימן מבשר רעות לכלכלה הסינית (הכלכלה השנייה בגודלה בעולם), ולהוות אתגר לגידול בצמיחה.
- קצב האינפלציה (שיעור השינוי ביחס לחודש המקביל אשתקד) של מדד המחירים ליצרן בסין רשם האטה, זה חודש שני ברציפות, לכדי 6.4 אחוזים (האטה חזקה מהציפיות). על אף ההאטה קצב האינפלציה השלים האצה של 12.3 נקודות אחוז מתחילת 2016, ושל 0.9 נקודות אחוז בחודשים ינואר-אפריל 2017, זאת לאחר שלוש שנים בהם נרשם קצב אינפלציה שלילי (ראה תרשים 5). קצב האינפלציה הגבוה מהווה, ככל הנראה, תיקון לקצב האינפלציה השלילי, שנרשם, כאמור, מתחילת 2012 ועד אמצע 2016. קצב האינפלציה מוסיף להיות מצוי ברמתה גבוהה.

בעולם

תרשים ע5: קצב האינפלציה של מדדי המחירים לצרכן וליצור
שיעור שינוי, כל חודש לעומת החודש המקביל אשתקד

מקור: Forex Factory, CNBS

- העודף המסחרי של סין הסתכם בחודש אפריל ב- 38.1 מיליארדי דולרים, גידול מהיר מהצפוי בהשוואה לחודש מרץ. עם זאת, בהשוואה לנתוני אפריל 2016, העודף המסחרי הצטמצם בכ- 7.5 מיליארדי דולרים. בתוך כך, היצוא רשם בחודש אפריל עלייה של 8.0 אחוזים ביחס לחודש המקביל אשתקד, עלייה איטית מהתחזיות. במקביל, היבוא רשם גידול מהיר (ביחס לגידול השנתי ביצוא, אך אטי ביחס לתחזיות) של 11.9 אחוזים ביחס לחודש המקביל אשתקד.
- על פי תחזיות הכלכלנים, הצמיחה ביצוא הסיני צפויה להמשיך לאור תחזיות הצמיחה של הכלכלה הסינית, המהירות יחסית לשיעור הצמיחה העולמי, וכן לאור ההאצה הצפויה בסחר העולמי בשנת 2017 (בהשוואה לגידול שנרשם בשנת 2016). כאשר היצוא הסיני עלול להיות מאותגר במידה והממשל החדש בארה"ב יישם מדיניות 'אנטי-גלובליזציה' שתכלול צעדי מגן שנועדו להגביל את הסחר. מנגד, הידוק המדיניות הפיסקלית נוכח החוב הגדול של סין, שהאמיר ברבעון הראשון של 2017 (העמידה ביעד הצמיחה אילצה את ממשלת סין להגדיל את ההוצאות, במקביל לנקיטת צעדי מדיניות שנועדו להסית את מנוע הצמיחה מייצור לצריכה ולענפי השירותים, הובילו לגידול החוב), עשוי לפגוע בביקושים המקומיים ולהוות אתגר לצמיחת היבוא.

תחזיות האיחוד האירופי

- הנציבות האירופית העלתה במעט את תחזיות הצמיחה שלה למדינות האיחוד האירופי וגוש האירו (ראה לוח ע1), וצופה כעת כי בשנת 2017 תירשם באיחוד האירופי צמיחה של 1.9 אחוזים, לצד צמיחה של 1.7 אחוזים בגוש האירו (בהשוואה ל- 1.8 אחוזים ו- 1.6 אחוזים, בהתאמה, בתחזית הקודמת מפברואר 2017). כלכלני הנציבות האירופית ציינו כי כלכלת האיחוד האירופי הוכיחה יכולת עמידות אל מול האתגרים הגלובליים שאירעו בשנת 2016

בעולם

(ובראשם ה-Brexit), וכי הכלכלה האירופית נכנסת לשנה חמישית של התאוששות, אשר כעת מחלחלת לכל המדינות החברות. כך, בנציבות חוזים צמיחה בכל מדינות האיחוד האירופי בשנים 2017-2018.

- עדכון תחזיות הצמיחה כלפי מעלה נבע בעיקרו מההתאוששות בכלכלה העולמית ומעליית תחזיות הצמיחה במשקים המפותחים ובקרב שותפות הסחר העיקריות של האיחוד האירופי, וכן מעליית מחירי הסחורות.
- הנציבות האירופית צופה כי הצריכה הפרטית תוסיף להיות קטר הצמיחה של האיחוד האירופי בשנים הקרובות, זאת על רקע הירידה בשיעור האבטלה, העלייה המתונה בשכר וסביבת הריבית הנמוכה. עם זאת, הגידול בצריכה הפרטית צפוי להאט נוכח הציפיות לעלייה באינפלציה בשנת 2017. כמו כן, צופים כלכלני הנציבות התרחבות ניכרת בהשקעות.
- ביחס לאי הוודאות, אליה מתייחסים כלכלני האיחוד האירופי, על רקע שורה של אירועים פוליטיים ומדיניים, (ביניהם: אי הוודאות נוכח כוונות הממשל החדש בארה"ב ביחס לתחומי מפתח; הבחירות הצפויות במספר מדינות באיחוד האירופי; המו"מ עם בריטניה בדבר עזיבתה את האיחוד האירופי; יציבות המערכת הבנקאית באירופה; והגידול בחוב של סין) מציינים באיחוד האירופי כי אי הוודאות נותרה גבוהה אך הסיכונים הפכו למאוזנים יותר ביחס לתחזית הקודמת

לוח ע1: תחזיות הצמיחה של נציבות האיחוד האירופי¹
באחוזים ובנקודות אחוז

	2018	2017
האיחוד האירופי	1.9% (1.8%)	1.9% (1.8%)
גוש האירו	1.8% (1.8%)	1.7% (1.6%)
גרמניה	1.9% (1.8%)	1.6% (1.6%)
צרפת	1.7% (1.7%)	1.4% (1.4%)
בריטניה	1.3% (1.2%)	1.8% (1.5%)
יוון	2.5% (3.1%)	2.1% (2.7%)
ארה"ב	2.3% (2.2%)	2.2% (2.3%)
יפן	0.6% (0.5%)	1.2% (1.0%)
סין	6.3% (6.2%)	6.6% (6.4%)

1 בסוגריים - תחזיות פברואר 2017
מקור: European Commission

בעולם

- תחזיות האינפלציה למדינות גוש האירו לשנים 2017-2018 עודכנו במעט כלפי מטה (תחזיות האינפלציה למדינות האיחוד האירופי נותרו ללא שינוי). לטענת כלכלני הנציבות האירופית, ההאצה בקצב האינפלציה בחודשים האחרונים מיוחסת לעליית מחירי הנפט. מדד הליבה (המדד בניכוי מוצרי המזון והאנרגיה) נותר יציב והוא נמוך משמעותית מיעד האינפלציה העומד על 2 אחוזים.
- ביחס לשיעור האבטלה צופים באיחוד האירופי כי מגמת הירידה בשיעור האבטלה תמשך ותחזיות האבטלה עודכנו כלפי מטה. יחד עם זאת שיעור האבטלה במדינות גוש האירו והאיחוד האירופי מוסיף להיות גבוה בהשוואה בינ"ל וקיימת שונות גדולה בשיעורי האבטלה בין המדינות החברות. על פי נציבות האיחוד האירופי, ההתאוששות הכלכלית משפיעה לטובה על שוק העבודה, בעקבות רפורמות מבניות נרחבות שנעשו בכמה מהמדינות החברות. יצירת מקומות עבודה חדשים נתמכת ע"י הגידול בביקושים המקומיים, ותורמת לירידה בשיעור האבטלה. מנגד, השתלבותם של מהגרי העבודה בשוק העבודה ממתנת את הירידה בשיעור האבטלה באיחוד האירופי.

לוח 2: תחזיות האבטלה והאינפלציה של נציבות האיחוד האירופי¹
באחוזים ובנקודות אחוז

2018		2017		2016		
אינפלציה	אבטלה	אינפלציה	אבטלה	אינפלציה	אבטלה	
1.7%	7.7%	1.8%	8.0%	0.3%	8.5%	האיחוד האירופי
(1.7%)	(7.8%)	(1.8%)	(8.1%)	(0.3%)	(8.5%)	
1.3%	8.9%	1.6%	9.4%	0.2%	10.0%	גוש האירו
(1.4%)	(9.1%)	(1.7%)	(9.6%)	(0.2%)	(10.0%)	

1 בסוגריים - תחזיות פברואר 2017

מקור: European Commission

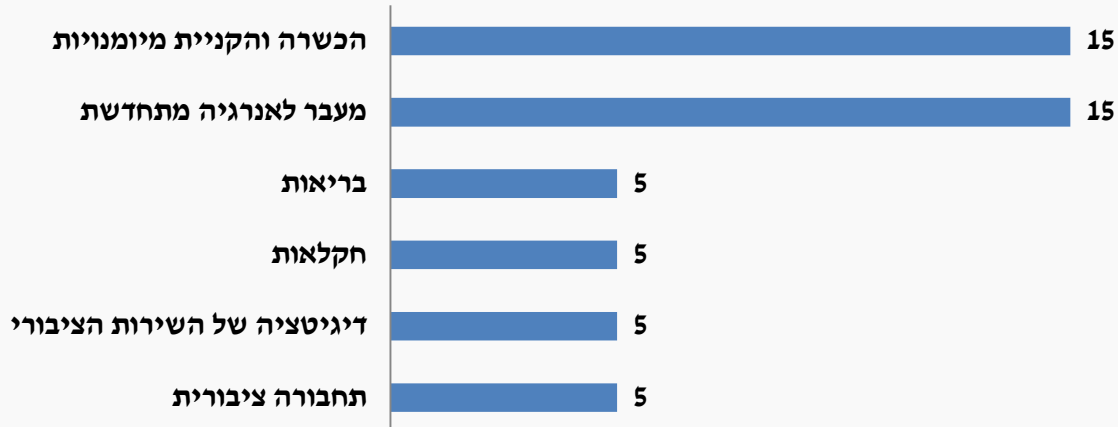
התוכנית הכלכלית של הנשיא הנבחר בצרפת

- לרגל בחירתו של הנשיא החדש בצרפת, עמנואל מקרון, להלן עיקרי התכנית הכלכלית, אותה מתכנן הנשיא הנבחר ליישם במהלך כהונתו, כפי שעולה מפרסומים זרים, שהיעד המרכזי שלה הוא הורדת שיעור האבטלה בצרפת משיעור דו ספרתי לכדי 7.0 אחוזים (שיעור האבטלה בצרפת עמד בחודש מרץ 2017 על 10.1 אחוזים, כאשר בעיית אבטלה חריפה קיימת בקרב צעירים בצרפת¹⁴, כאשר הנתונים מצביעים על כך שכרבע מהצעירים במדינה מובטלים). התכנית נשענת על שלושה עמודי תווך: תכנית השקעות של 50 מיליארד אירו על פני חמש שנים; רפורמה במערכת המיסוי וקיצוץ בהוצאות הציבורית.

¹⁴ עד גיל 25.

בעולם

תרשים ע6: תכנית השקעות בחלוקה לתחומים (מיליארדי אירו) – על פני חמש שנים

- רפורמה במערכת הפנסיה: מעבר מפנסיה דיפרנציאלית לפנסיה אוניברסלית (Flat rate) - פנסיה שוויונית בין עובדי הסקטור הציבורי לסקטור הפרטי, תוך העלאת גיל הפרישה ל-67.
- רפורמה בשוק העבודה: שוק העבודה בצרפת ניצב היום מול מספר אתגרים: קשיחות בשוק העבודה; שכר מינימום גבוה ביחס לשכר הממוצע; מס גבוה על העסקה; דואליות בחוזה העסקה (חוזה העסקה שואבים כוחם משני מקורות משפטיים/מנהליים); השתתפות נמוכה בשוק העבודה בקרב האוכלוסייה המבוגרת (64-60). המדיניות החדשה אותה שואף הנשיא הנבחר ליישם, על מנת להתמודד עם האתגרים, כוללת בין היתר את הגמשתו של שוק העבודה (אימוץ מדיניות של flexicurity, בדומה למדיניות המיושמת בדנמרק). במסגרת מדיניות זו בולטים שני שינויים מרכזיים: 1. הגמשת שעות העבודה השבועיות (מעסיקים יוכלו לנהל מו"מ עם העובדים על הארכת שבוע העבודה ושעות נוספות. כיום החקיקה הסוציאליסטית במדינה מגבילה את שבוע העבודה ל-35 שעות). 2. הגמשת חוקי העבודה שיקלו על גיוס ופיטורי עובדים ויקנו למעסיקים גמישות בניהול שיאי כוח האדם. כך למשל, חברות במשבר יהיו זכאיות לשאת ולתת עם האיגודים המקצועיים במטרה לקצץ שעות עבודה ושכר לתקופה של עד שנתיים, מה שיפחית את התמריץ לפטר עובדים (בדומה למודל הגרמני). כמו כן, חברות יהיו זכאיות לבצע ארגון מחדש באישור משרד העבודה (גם אם ישנה התנגדות מצד האיגודים המקצועיים).
- העלאת כוח הקנייה: התכנית מורכבת בעיקרה בקיצוץ הפרשות החובה המושתות על העובדים; הרחבת מערכת מס ההכנסה השלילי לבעלי הכנסות נמוכות וביטול מס הדיור למרבית בעלי הנכסים.
- דמי אבטלה: המדיניות המוצעת ע"י הנשיא הנבחר כוללת: יצירת ביטוח אבטלה אוניברסלי אותו ניתן לנצל אחת לחמש שנים; ביטול הזכאות לדמי אבטלה למי שיוגדר כ"סרבן

בעולם

עבודה¹⁵; מימון הוצאות נסיעה למובטלים שימצאו עבודה באיזורים מרוחקים ומתן תמריצים למעסיקים שיעסיקו מהגרים.

- תמריצים למגזר הפרטי: הורדות מס החברות מ- 33.3 אחוזים לכדי 25 אחוזים והורדת עלויות ההעסקה.
- איכות סביבה: במסגרת התכנית שהציג הנשיא הנבחר טרם בחירתו, ינתן סכום קבוע (ישירות לרוכש) עבור רכישת דגמי רכבים לא מזהמים. כמו כן, מוצע כי ינתן מימון לאיטום פתחים וסדקים בכמיליון דירות בצרפת מה שצפוי להוריד את צריכת החשמל.
- קיצוץ בהוצאות הציבוריות: היעד שהציב הנשיא הנבחר הוא קיצוץ של 60 מיליארד יורו בהוצאות הציבוריות תוך חמש שנים (שווה ערך לכ- 3 אחוזים מהתמ"ג של צרפת). כחלק מהקיצוץ מוצע ליישם רפורמה בשירות הציבורי במסגרתה יפוטרו כ- 120 אלף עובדים מהרשויות המקומיות וממוסדות השלטון המרכזי. עוד במסגרת הרפורמה מוצע לצמצם את התשלומים עבור דמי המחלה כך שישולמו מיום המחלה השני בלבד.

¹⁵ "סרבן עבודה" מוגדר כמי שמסרב ל-2 הצעות עבודה (סבירות) עם שכר הנמוך עד 25-20 אחוז בהשוואה לעבודתו הקודמת.